

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Libe Garbizu Irazu

*Pasaia,
Gipuzkoa
(1936)*

Aurkibidea

Biografia

Bilbon jaioa, gerra garaian ama Portugaletera joan zelako ihesi, ume txikiekin. Handik Kataluniara joan ziren, eta 4 urte inguru zituela itzuli ziren Pasai Donibanera. Lau senidetik hiruk egin zuten aurrera: bi mutilek eta Libek berak. Ama Zizurkilgoa zuten, baserritarra, zerbitzera lehenengo Donostiara eta gero Pasaiara joandakoa; ezkondu ondoren arrain saltzaile ibili zen. Aita, berriz, Donibaneko Bonantza auzokoa zen, arrantzalea. Bertan bizi izan ziren: "Bonantzako umea" dela dio Libek. Dantzarako trebea zen, eta 8 urterekin txapelketetan parte hartzen hasi zen. Lehenengo inprenta batean egin zuen lana, eta gero PYSBEn, sareak egiten. Josten ere ikasi zuen, eta arropa josten zuen kanporako. Mendizalea izaki, gailur asko zapaldutakoa da bere abarkekin eta gona-prakekin. Juanxto Azkarraga donostiarrarekin ezkondu zen, eta Itsas-mendi elkartea sortu zuten. Ikastolaren sorreran ere buru-belarri ibili ziren senarra eta biak.

Zintak

PAS-052

- **Proiektua:** Sanjuandarren Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2020-03-03
- **Iraupena:** 142 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Ama gerratik ihesi zebilela jaio zen Libe

- **Erref:** PAS-052/001
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:24

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gerratean jaio zen, Bilbon. Amak herritik ihes egin behar izan zuen, beste askok bezala, eta Portugaleten bizitzen zegoela, jaio zen Libe.

2. Gerrarengatik ihesi joan Portugaletera eta Kataluniara

- **Erref:** PAS-052/002
- **Iraupena:** 0:04:06. **Hasi:** 00:01:24. **Bukatu:** 00:05:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Libe jaio eta bonbardaketak hasi ziren; oinez joan zen ama Libe besoetan hartuta Portugaletera. Han hilabete batzuk eginda, Kataluniara joan ziren eta hiru urte egin zituzten han. Bitarte hartan, aita hil egin zela esan zioten. Amak Euskal Herrira itzultzea erabaki zuen. Itzuleran, aitarekin elkartu ziren, bizirik baitzegoen.

3. Aita Bermeon, familia Frantzian eta beraiek Katalunian

- **Erref:** PAS-052/003
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:05:30. **Bukatu:** 00:07:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Aitak Bermeon eman zuen gerrate garaia; arrantzan ibili zen gudarientzat. Abertzaleak izan dira familian. Aitaren familiakoak Frantziara joan ziren. Amak Kataluniara joatea erabaki zuen. Han Liberen anaiek baserrietan lan egiten zuten eta arratsean marmitetan esnea ekartzen zuten. Eibartarrekin egon ziren; ilaran egoten zen ama jateko zerbait jasotzeko.

4. Gurasoen etxea ukitu gabe; amonaren dendan dena lapurtuta

- **Erref:** PAS-052/004
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:07:07. **Bukatu:** 00:09:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Bere aitaren lagun batek, udaltzainak, amari esan zion gerrarengatik joateko lasai, berak zainduko ziola etxea. Eta ukitu gabe topatu zuten itzulera. Amonak taberna zeukan; dena ostu zioten. Bi emakume topatu zituzten zakuarekin jantzita, arroparik ez zeukatelako; amak jostunari oihal batzuk eman eta soineko bat egiteko aukera izan zuten.

5. Aita baporeko biltegian lanean, ama arraina saltzen

- **Erref:** PAS-052/005
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:09:21. **Bukatu:** 00:12:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Baxurako eta alturako arrantza bazegoen gerra ostean. Alkiza-Uria baporean lan egiten zuen aita, biltegian, gizonak gobernatu, irteerak ematen... Legatzetan ibiltzen ziren gehien bat. Aitari bazkaria eramatera joaten zen eguerdietan: potajea eta arraina. Amak arraina saltzen zuen; batzuekin trukea egiten zuen eta beste batzuekin saldu.

6. Ama arraina saltzen herriz herri

- **Erref:** PAS-052/006
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:12:38. **Bukatu:** 00:14:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

San Juanen edo Donostian hartzen zuen amak arraina. Dena oinez egiten zuen, ez baitzuten garraiorako dirurik. Bigarren anaiak gobernatzen zituen, eta arratsaldean joaten zen eskolara. Harreman estua izan du anai horrekin.

7. Arraina saltzen, burutia eta galdara hartuta

- **Erref:** PAS-052/007
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:14:13. **Bukatu:** 00:16:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

"Burutia" deitzen zitzaion arrain saltzaileek buru gainean jartzen zuten oihalaria, eta haren gainean galdara ipintzen zuten. Eskuarekin hartzen zuten neurria, platerik ez baitzuten eramaten. Arratsalde erdira arte ez zen etxeratzen ama. Ama baporeen deskargan ere aritzen zen gauez. Lezo, Errenteria eta Oiartzunen saltzen zuen arraina amak, kalez kale. Amaren amak ikusi zuenean, lotsatu egin omen zen.

8. Adolfo presoarekin hizketan

- **Erref:** PAS-052/009
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 00:17:58. **Bukatu:** 00:22:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Bonantzako elizaren ondo-ondoan bizi izan zen. Umea zenean, kartzela eta hiltegia zeuden Bonantzán. Kartzelakoekin hizketan ibiltzen ziren umeak; preso batek, Adolfo, estimutan hartu zuen eta kartoizko panpina handi bat oparitu zion kartzelatik irten zenean. Amak-eta janaria edo edaria eramaten zizkioten Adolfori. Kartzela nolakoa zen kontatzen du. Bonantzán familia handi bat zirela kontatzen du.

9. Eskolako zigorrak eta kantu frankistak

- **Erref:** PAS-052/011
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:22:36. **Bukatu:** 00:24:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Politika » Politika eta Franco
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskola non zegoen azaltzen du. Eskolaren ondoan farmazia zegoen. Dena erdaraz egiten zuten; euskaraz eginez gero, jo egiten zituen irakasleak. Oso gaizki pasatu zuela eskolan dio, oso irakasle gogorrak zirelako. Eguerdian egunero "Cara al sol" abesten zuten.

10. Hitz bat euskaraz egin ezin

- **Erref:** PAS-052/013
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:25:15. **Bukatu:** 00:26:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Elizak indar handia zeukan; dotrinara joan beharra zegoen. Ezin zuten hitz bat ere euskaraz egin. Aitari bazkaria eramaten zionean, galiziarrek egoten ziren, eta gazteleraz egiteko agintzen zioten; Libek erantzun egiten zien.

11. Igandetan zinemara

- **Erref:** PAS-052/015
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:28:20. **Bukatu:** 00:29:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Zinemara joaten ziren; lehenbizi mutua eta gero ahotsa zeukana. Azaltzen du non ematen ziren filmak. Igandetan joaten ziren.

12. Dantzari trebea

- **Erref:** PAS-052/017
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:29:52. **Bukatu:** 00:32:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Euskal dantzetan ibili izan da; oso dantzari ona izan dela dio. Zumarragako soinu-jolearekin joaten ziren. Mugaz bestaldera joaten ziren eta beste bizimodu bat ikusten zuten han. Berak bakarrik ikasi zuen dantzan, San Juango plazan. Sari asko irabazi zituen.

13. Parisera dantzara joateko gonbidapena

- **Erref:** PAS-052/018
- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 00:32:46. **Bukatu:** 00:36:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Lezoko Kresala familiakoek Parisen antzoki bat zeukaten eta bere bila joan ziren, hamasei urte inguru zituela. Amak ez zion joaten utzi. Artistak gaizki ikusita zeuden. Kubatarrek ere joan zitzaizkion bila baina amak ezetz esan zien. Balleta ikasi nahi izan zuen. Mugaz bestaldera joaten zirenean, poxpolin arropa gizonezko batek eraman eta ekarri behar izaten zuen, debekatua zegoelako.

14. Biarritzeko Kasinoan gertatutakoa

- **Erref:** PAS-052/019

- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:36:47. **Bukatu:** 00:38:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Biarritzeko Kasinoan dantzatu zueneko kontakizun du.

15. Inprentako lana

- **Erref:** PAS-052/021
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:40:45. **Bukatu:** 00:44:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

Ia Altzaraino joaten zen lanera oinez. Inprenta batean lan egiten zuen. Ugazabak oso ondo hartzen zuen. Anekdotak bat kontakizun zuen. Komune paperaren tutuak egiten zituzten. Inprentako makina oso handia zen; nola lan egin behar izaten zuen kontakizun du.

16. PYSBE enpresen sareak egiten

- **Erref:** PAS-052/022
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:44:45. **Bukatu:** 00:47:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Joan-etorria luzea egiten zitzaionez, PYSBEn hasi zen lanean, ezkondu arte. Senarrak etxean egoteko esan zion. Produktzioaren arabera kobratzen zuten. Sare berriak egiten zituzten beti. Guztira hogeita hamar emakume aritzen ziren saregile, eta gizonek puskak bateratzen zituzten.

17. Sareak nola egiten ziren

- **Erref:** PAS-052/023
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:47:33. **Bukatu:** 00:50:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak

Laburpena:

Jende askok zekien sarea egiten. Antxoatarako sareak egiten plazan aritzen ziren. Sareak nola egiten ziren kontatzen du. Jostorratzak egurrezkoak izaten ziren. Sarea egiteko soka erabiltzen zuten, Bartzelona aldetik ekarritakoa.

18. PYSBEko lanak eta ohiturak

- **Erref:** PAS-052/024
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:50:04. **Bukatu:** 00:53:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

PYSBEn sareak egiteaz aparte, bakailaoa lehortzen zuten. Jangelak ere bazeuden eta langile asko joaten zen hara bazkaltzera. San Roke egunean banketea ematen zuten; behin aitari eraman zion otarraina. Bakailaoa paketeetan saltzen zuten. Langileei kiloko paketea ematen zieten astero. Egun batez kale eginez gero, ez zieten asteko pakete hura ematen.

19. Medikuarengana joateko oztopoak enpresan

- **Erref:** PAS-052/025
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:53:04. **Bukatu:** 00:56:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna

Laburpena:

Hemezortzi urte inguru zituela, sekulako elurtea egin zuen, eta osaba hil zitzaion Tolosan. Ospelak atera zitzaizkion eta egunero medikuarengana joaten zen. Lanean oztoporik ez izateko, medikuak enpresako jabeari eskutitza bidali zion.

20. Jostun lanetan

- **Erref:** PAS-052/026
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:56:05. **Bukatu:** 00:59:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

PYSBEtik aterata, soka usaina izaten zuten eta etxera joaten zen aldatzera. Handik Trintxerpera joaten zen josten ikastera, Maria Luisarekin. Jostun

lanetan ibili izan da, ingurukoen enkarguak betez. Oihalak Donostian erosten zituen; plazan bi denda zeuden eta han erosten zuen gainontzekoa. Patroiak berak egiten zituen. Irakaslea oso zorrotza izan zuen.

21. Arropa zaharrak konpondu behar

- **Erref:** PAS-052/027
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:59:00. **Bukatu:** 01:00:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Jostun asko izaten zen herrian. Erropa zahar asko konpontzen zituzten. Adibide batzuk ematen ditu.

22. Umetan, enkarguak azukrearen truke

- **Erref:** PAS-052/028
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 01:00:28. **Bukatu:** 01:02:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Errazionamenduko kamioian etorri eta banaketa egiten zuenari laguntzen aritzen ziren umeak, eta azukre pixka bat edo zerbait ematen zien. Enkarguak ere egiten zituzten eta azukrea ematen zieten trukean, txoko batean jateko.

23. Txokolatea, ogi horia eta kokoa

- **Erref:** PAS-052/029
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 01:02:03. **Bukatu:** 01:04:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Errazionamenduak ekartzen zien txokolatea. Oso gutxika jaten zuten. Ogi hori-horia ematen zieten. Ama asko argaldu zen, umeei jaten emateagatik. Egur bila joaten ziren mendira, aizkora hartuta. Merkatariek ekarritako kokoa oso gustura jaten zuen.

24. Belaontzitik erorirako ikatza biltzen

- **Erref:** PAS-052/030
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 01:04:42. **Bukatu:** 01:05:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Beraiek ez ziren ikatza biltzera joaten. Pontona izeneko belaontzi handi batetik erortzen zen ikatza biltzen zuten batzuek.

25. Gona-frakak mendirako

- **Erref:** PAS-052/031
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 01:05:42. **Bukatu:** 01:08:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Mendizalea izan da. Alpeetan ibili izan da. Senarra mendian ezagutu zuen. Hemezortzi urte ingururekin hasi zen mendira joaten. Tolosar batek dantzan erakusten zuen, Don Jesusek; desterratuta zeuden senar-emazte haiek. Mendira haiekin joaten hasi zen. Gona-frakak josi zituen mendirako. Gero senarrarekin-eta joaten zen.

26. Mendirako galtzak josi zituenekoa

- **Erref:** PAS-052/032
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 01:08:22. **Bukatu:** 01:10:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Aitak galtzekin ibiltzea galarazi zion baina amak lagundu egin zion. Aitaren galtza zahar batzuekin beretzako galtzak egin zituen, mendirako. Kalerako galtzak askoz beranduago jantzi zituen.

27. Gomazko abarkak eta botak mendirako

- **Erref:** PAS-052/033
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 01:10:35. **Bukatu:** 01:12:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Gomazko abarkekin joaten zen mendira. Elurtea zegoen Txindokira joan behar zuen batean. Telefonorik ez zeukaten baina baziren herrian eta erabiltzen zituzten. Senargaiak botak oparitu zizkion orduan.

28. Itsasmendi elkartearen sorrera

- **Erref:** PAS-052/034
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 01:12:05. **Bukatu:** 01:16:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Senargaiaren lagun batek anoraka ekarri zion Paristik. Asko joan izan dira mendira. Itsasmendi mendi elkartearen ideia izan zen eta bien artean sortu zuten. San Juango taberna batean bilerak egiten zituzten. Lokal bat erosi zuten eta bazkide asko lortu zituzten. Lege bat jarri zuen bere senarrak, emakumeak ere sartu ahal izatea.

29. Ikastolako hasierako urte zailak

- **Erref:** PAS-052/035
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 01:16:28. **Bukatu:** 01:20:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Bonantzan ikastola non sortu zen kontatzen du. Batetik bestera ibili ziren umeak. Mendi elkartearen gainean lokala erosi zutenean, umeen erdiek utzi egin zuten ikastola, gezur bat zabaldu zelako. Gurasoetako batekin izandako eztabaida kontatzen du. Berehala jende asko itzuli zen.

30. Ikastolako ikuskapenak eta diru-bilketak

- **Erref:** PAS-052/036
- **Iraupena:** 0:03:34. **Hasi:** 01:20:13. **Bukatu:** 01:23:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastola elizatik sortutako zerbeit zela deklaratu zuten. Gobernutik ikuskaria etortzen zenerako, dena elizako ikurrez betetzen zuten. Ikuskaria kataluniarra zen eta ulertzen zituela esaten zien. Handik Erreteriarra pasatu ziren ikasleak. Herriko jaietan tortilla asko egiten zituen, dirua biltzeko. Azoka ere jartzen zuten.

31. Ikastolako lehenengo maistra, Rosarito

- **Erref:** PAS-052/037
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 01:23:47. **Bukatu:** 01:27:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Hasierako ikastolak ez zeukan izenik. Lehenengo maistrak titulu gabekoak izan ziren. Nola moldatzen ziren kontatzen du. Titulu gabekoak Lazkaora joaten ziren prestatzera eta titulua lortu zuten. Lehenengo andereñoa Rosarito izan zen. Hark egindako lana kontatzen du.

32. Franco Donostiara joaten zenean, senarra kartzelara

- **Erref:** PAS-052/041
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 01:32:23. **Bukatu:** 01:35:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Ezkondu zenerako, kartzelatik libre zegoen senarra, baina Franco Donostiara joaten zenean, Martuteneko kartzelara eramaten zuten. San Juanera bizitzera joan zirenean, pista galdu zioten. Abertzalea izatearren egon zen kartzelan senarra.

33. Amona Pantxika eta biraderadun organoa

- **Erref:** PAS-052/046
- **Iraupena:** 0:03:31. **Hasi:** 01:43:35. **Bukatu:** 01:47:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Kirola » Arrauna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Amona Gerbasi eta bere ama, Pantxika Salero, aipatzen ditu. Estropada kontuak izaten ziren hizpide herrian beti. Arraunlariek zer jan behar zuten eztabaidatzen zuten gurasoek. Arraunlariek markak hautsi zituztenean, amonek denetariko denda zeukaten, eta biraderadun organoarekin denak dantzan jartzen zituzten. Amona Pantxika zortzi egunez etxeratu gabe egon zen.

34. Amona Gerbasiren komeriak

- **Erref:** PAS-052/047
- **Iraupena:** 0:04:16. **Hasi:** 01:47:06. **Bukatu:** 01:51:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ileko tontorrak ordezkioak erabiltzen zituzten askok. Amonak tontorra galdu zueneko anekdota kontatzen du. Amona Gerbasi eta beste batzuk leihotik traineruak zaintzen aritzen ziren. Estropadetan San Pedrorekin pikea izaten zuten, eta andre nagusiek elkarri direnak eta ez direnak esaten zizkieten.

35. Amona Gerbasi eta alabak, oso dotoreak

- **Erref:** PAS-052/048
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 01:51:22. **Bukatu:** 01:53:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Birramona ez zuen ezagutu. Amona Gerbasik Errenterian postua zeukan arrainarekin. Izebak oso jostun onak ziren eta beti ondo jantzita ibiltzen ziren. "Markesak" esaten zieten. Amonaren etxea oso dotorea zen; arrainaren truke baliozko gauza asko lortu zituen gerra ostean. Bera ez zela "señora" esaten omen zuen.

36. Arropa garbitzera labaderora umetatik

- **Erref:** PAS-052/050
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:55:51. **Bukatu:** 01:57:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Zortzi urterekin arropa garbitzera labaderora joaten zen. Osasun ona daukala dio. Xaboia "Lagarto" edo "Txinbo" erabiltzen zuten. Kantuz aritzen ziren han. Gaztelaraz kantatzearen kontu hartzen zieten andre nagusiek.

37. Euskara San Juanen

- **Erref:** PAS-052/052
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 02:00:00. **Bukatu:** 02:03:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

San Juanen urte batzuetan erdara oso aise egiten zela dio. Orain egoera buelta hartzen ari dela dio. Emigranteek euskaraz nola ikasi duten azaltzen du. Klean erdaraz egitea modan jarri zen gerraostean. Bere senarrak gazteleraz asko egiten zuen.

38. Emakumeek hika egitea ez zen polita

- **Erref:** PAS-052/053
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 02:03:09. **Bukatu:** 02:06:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Anaiarekin dena hika egiten du, etxean ikasitakoa. Esaten zuten emakumeak hika aritzea ez zela polita. Amonari eta aitonari berorika egiten zion. Hika orain gutxi egiten du.</p>

39. Menditik egurra ekartzeko zailtasunak

- **Erref:** PAS-052/055
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 02:06:46. **Bukatu:** 02:09:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Egurra ekartzen zuten menditik sukaldarako. Arazoak izaten zituzten basozainekin. Anekdotak bat kontatzen du. Arbola gainetara igotzen ziren eta pinaburuak jasotzen zituzten.

40. Anaia txirlak biltzen

- **Erref:** PAS-052/056
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 02:09:27. **Bukatu:** 02:11:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza motak » Harrialdeko arrantza
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Kamamila bila ez zen joaten, baina txirla bila bai. Tomate potoak itsasora botatzen zituzten eta halakoak txirlaz bete eta etxera ekartzen zituen anaiak. Aitzurrarekin ateratzen zituen.

41. Txangurroak, izkirak eta lapak biltzen

- **Erref:** PAS-052/057
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 02:11:09. **Bukatu:** 02:13:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Fauna » Natura » Itsas fauna » Beste batzuk
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:

Txangurroak eta izkirak batzera joaten ziren arroketara. Txangurroak eskuz harrapatzen zituzten, edo muskuiluekin erakarrita. Lapak batzera joaten zen aita. Dena arrozarekin nahastuta jaten zuten. Lanpernatara nortzuk joaten ziren kontatzen du.

42. Udan itsasoan eta iturrian garbitzen zuten gorputza

- **Erref:** PAS-052/059
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 02:14:04. **Bukatu:** 02:14:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Etxean ura bazeukaten. Galdaran ura berotu eta garbitzen ziren. Errekako iturri zaharrean garbitzen zuten gorputza udan, itsasoan ibili eta gero.

43. Saregileak

- **Erref:** PAS-052/061
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 02:16:34. **Bukatu:** 02:18:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak

Laburpena:

Sareak tindatu egiten ziren. Corpus egunean prozesioa egiten zuten eta sare bat zuri mantentzen zuten. Bonantzan saregileak eta arrantzaleak ziren denak. Amaginarreba saregile ona zela kontatzen du. Plaza emakumez betea egoten zen sarea josten.

44. Pedro Etxeberria musikari eta margolariaz

- **Erref:** PAS-052/062
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 02:18:59. **Bukatu:** 02:21:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Pedro Etxeberria musikariari buruzkoak kontatzen ditu. Danborradarako kanta pareak egin zituen eta instrumentu asko batera jotzen zituen. Oso margolari ona zela dio. Bonantzako elizako aldarean bere margolan bat dagoela kontatzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-10-09

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com